

Rozhovor s Pavlem Hubeným, ředitelem Správy národního parku Šumava

Martin Starý

Pavel Hubený je již 10. ředitelem Správy národního parku Šumava. Oproti předchozímu častému střídání ředitelů na této pozici je dnes již nejdéle sloužícím ředitelem v této funkci. Podařilo se mu stabilizovat směřování národního parku. Úspěšně projednal a vyhlásil zonaci národního parku stejně jako zásady péče. U návrhu klidových území, tedy částí národního parku, kam je možné vstupovat pouze regulovaně po vyhrazených trasách, dokázal dokonce projednat dohodu s většinou zástupců regionu, místních podnikatelů a vědců zastoupených v Radě národního parku. Po nástupu do funkce narovnal dříve pošramocené vztahy se sousedním národním parkem Bavorský les, se kterým úspěšně obhájil certifikát excelentní mezinárodní spolupráce. Stabilizoval nejen vztahy s regionem a sousedy, ale uklidnil a nasměroval i vnitřní fungování organizace.

Co Vás napadne, když se řekne Šumava? Co pro Vás znamená Šumava?

Šumava je už dneska pro mě vlastně strašně široký pojem, takže mě nenapadne nic úplně konkrétního. Šumava je pro mě spíš stav, něco jako existence. Z Klatov, kde jsem vyrůstal, bylo vidět na severní část Šumavy. A já měl neustále nutkání tam chodit. Já jsem takový toulavý typ. To nutkání mě tam vlastně přivedlo a vždycky, když jsem byl třeba někde jinde, tak se mi vynořovaly obrazy z toho toulání a já si řekl: sakra, já se tam musím vrátit. Ale přitom Šumava byla tehdy z většiny zavřená. To nejlepší ze Šumavy bylo úplně zavřené vojenským prostorem.

Co byla „hora dvouhrbatá“ a obraz rytíře, který k ní jezdí na koni, z Vaší knihy šumavských povídek Skleněné srdce? Knihu jste vydal v roce 1992 autorským nákladem.

To jsou vrcholy Roklanu. Když jdete z rejštejnského Zhůří od Svojší, tak odtud vlastně Šumava vypadá jako taková obrovská

Pavel Hubený. Foto Archiv Správy NP Šumava

„Pokud mluvím o přírodě, tak mluvím o jejích procesech, a jestliže říkám, že chráním přírodu, tak chráním procesy.“

„A pochopitelně i z hlediska plnění dlouhodobého cíle, kdy každý rok přidáváme nějaké hektary, respektive nějaká procenta do hlavního cíle národního parku, to znamená do divočiny. To považuji za skvělou věc, která se zdála před lety nepředstavitelná a dneska běží vlastně automaticky.“

lesnatá rovina, která se táhne nekonečně daleko. A z toho vystupují ty dva kopce. Byl to pro mě obrovský zážitek, když jsem je viděl poprvé. Je to prostě divný pohled. Z roviny vystupují dva kopce, které byly v době, kdy jsem to psal, naprosto nedosažitelné. Ten rytíř byl spíš symbol toho nedostupného tajemna. Takže to nejsem já, já jsem ten, kdo to v knize vypráví.

Jak do tohoto obrazu zapadá národní park? Představoval jste si, když jste to psal, že zde vznikne národní park?

Když mi bylo těch řekněme mezi 15 a 20 lety, tak jsem o parku nevěděl nic. Byl jsem čistá hlava. Prostě jsem se toulal a zajímali mě motýli, ptáci, malování. Takže jsem šel vlastně amatérsky po hezkých věcech. A táta mě nutil, abych si dělal poznámky, abych si zapisoval, co jsem viděl. Díky tomu mám spoustu poznámek i z těch 80. let, které bych normálně neměl. A o parku jsem neměl potuchy. Že existuje nějaká myšlenka národního parku, jsem zjistil až po roce 1988, kdy jsem přišel do Sušice na správu CHKO jako zaměstnanec. Tam jsem neměl na starost les. Zodpovídal jsem za zemědělskou krajinu. Měl jsem vyjednávat se zemědělci a mě zemědělství hodně lákalo. No a zároveň v té době jsem dostal taky na starost mapování dočasně nevyužitých půd. Příroda si tam hospodařila úplně sama. A v té chvíli tehdy do mě vstoupila myšlenka, že divočina má nějaký smysl. I tehdy se mluvilo o národním parku, ale taky se o něm úplně nemluvilo jako o divočině. Mluvilo se o národním parku, že je to prostě meta, kterou chtěl kdysi nejprve prof. Julius Komárek a pak pan Vodák, a bylo by dobré, až bude příležitost, ho tady vyhlásit.

Není národní park do určité míry kulturním a lidským konstruktem? Není tak vlastně v rozporu s vizí divočiny, té nespoutané přírody?

Já vlastně mám park spojený právě s tou divokou přírodou. Ano, dlouho mě na CHKO a pak následně v národním parku nepouštěli k lesu, ale já jsem si ten les začal mapovat sám. Potřeboval jsem svoje poznámky, do kterých mě nutil už táta, trochu převést na čísla a monitoring. Naštěstí je na Šumavě po zlikvidování těch vojenských prostorů a hraničního pásma mnoho zapomenutých lesů ponechaných dlouhodobě svému vývoji. A vlastně se mi to spojilo s těmi nálety bříz, osik a smrků na těch nevyužívaných zemědělských plochách. Najednou jsem věděl, že to má nějakou spojitost a že je to vlastně stejné. Příroda si pomůže sama. A vlastně mi dává národní park smysl jenom jako divočina. Všechno ostatní je zahradničení nebo hospodaření.

Co pro Vás znamená bezlesá krajina? Ty bývalé obce, enklávy, kde už teď není vůbec nic kromě luk a pár starých křížků?

Já to hlavně vnímám jako estetickou věc. Možná je to trošku zarážející a někteří botanici nebo entomologové mi to asi budou mít za zlé, že v tom nevidím ty druhy primárně. Já je tam taky vidím, ale primárně je to pro mě estetika. Zajímá mě i to, jak se to stalo, jak vznikla ta krajina. A strašně mě překvapilo a pořád mě to vlastně překvapuje, že ta nelesní, zemědělská šumavská krajina není vlastně vůbec stará. Pro mě je to vlastně trošku jako takový klostermannovský obraz nějakého lidského sepětí, nějaké bitvy, dočasné vítězství nad přírodou, které ale skončilo odsunem v roce 1945–46, a vlastně ta příroda si to začala brát zpátky. A teď se zase vracím ke Komárkovi. Prof. Julius Komárek říkal v roce 1946, že je to příležitost pro národní park. Jestliže je tady kontinuální příroda a my jsme ji nějak exploatovali, ale ona ukazuje, že má sílu se vrátit do nějaké původní podoby, udělejme tady národní park. Udělejme divočinu.

Co vidíte Vy v tom pojmu příroda a ochrana přírody? Co je pro Vás smyslem ochrany přírody?

Pokud mluvím o přírodě, tak mluvím o jejích procesech, a jestliže říkám, že chráním přírodu, tak chráním procesy. Všechno ostatní, a to je teď hodně prosazované, ochrana biodiverzity, to musíme dělat samozřejmě taky. Ochrana biodiverzity pro mě v šumavském pojetí, já nechci nikoho urazit, znamená ochranu bezlesých biotopů – to znamená kulturního artefaktu. A z toho hlediska bych řekl, že to není už tolik ochrana přírody jako spíš ochrana kulturního dědictví a že by to klidně mohli mít na starosti památkáři. Jestliže udržuji nějaký biotop, o kterém jsem přesvědčený, že se musí udržet v nějakém stavu, před dvěma sty lety to byl prales a dnes je tam mateřídoušková louka a lítá tam modrásek černočárý a je to třeba už jediná lokalita v Čechách, tak ano, musí se udržovat, ale samozřejmě že ta krajina bude mít pořád tendenci se vrátit do pralesa.

Jaký je Váš vztah k financím a k tomu, že jako ředitel máte možnost řídit a ovlivňovat finanční život organizace?

Finance jsou médium, které spojuje lidi. Řekl jste to přesně, že národní park je lidský produkt a každý lidský produkt je nějak spojený s penězi. Když si řekneme, že (a) národní park nebude vyrábět přímo žádné peníze, že bude třeba opravdu většinou divočinou, tak tam musíme říct i to (b), že to bude společnosti něco přinášet. Může to být atraktivita turistická, která

přitáhne spoustu lidí a oni v tom okolí utratí peníze. Zároveň musíme vědět, kolik peněz utratí, abychom věděli, jestli se nám ten park vyplatí nebo nevyplatí. A pochopitelně my jsme organizace, která má dva zdroje financování. Jedním je příspěvek ministerstva a druhým je prodej dřeva. Řídit organizaci tak, abychom mohli rozšiřovat území, kde se netěží, a zároveň zajistili udržitelné financování chodu organizace, je pro mne opravdu velká výzva. Myslím si, že za těch posledních 12 let se nám podařilo situaci s Martinem Roučkou, který je mým ekonomickým náměstkem a kterému patří hlavní dík v tomto ohledu, opravdu stabilizovat a dát tomu jeden trend, jeden systém. Přechali jsme výkyvy cen dříví v roce 2020 a myslím si, že dokážeme hospodařit tak, aby správa byla samonosná ještě několik dalších let. A že jsme vytvořili model, který takto funguje, na to jsem opravdu pyšný.

Už jste nejdéle sloužícím ředitelem národního parku Šumava, již před jmenováním jste působil jako vedoucí chráněné krajinné oblasti Šumava. Baví Vás to? Baví Vás stále pracovat v této instituci?

Před těmi 20 lety v CHKO jsem to dělal jinak, než to dělám teď, a vidím ty kvality trošku v jiných věcech, než jsem je viděl tehdy. Ale vůbec to nebylo špatné, protože každé to období přineslo nějaký bod na delší cestě nebo mi pomohlo naplnit vize, které jsem měl. Pořád mě to baví, protože vím, že pořád jsou lidi, které to baví taky a kteří vidí smysl ochrany přírody.

Hodně často chodíte do lesa. Donedávna jste bydlel na Boubíně na samotě, prakticky přímo v lese. Před nedávnem jste se přestěhoval do malé šumavské vesničky. Co pro Vás znamená jít do lesa?

Musím říct, že já nevím, co to je. Pravděpodobně jsem se vůbec nezbavil toho nutkání z puberty prostě do toho lesa jít a vlastně jsem ještě nepřišel na to, co mě nutí tam jít znovu. Ale třeba 15 let jsme bydleli na ladině Pile, kde opravdu vyjdeš z baráku a jsi vlastně přímo v lesním prostředí. Opravdu to nedokážu pojmenovat, ale vím, že to na mě působí, a čím tam chodím častěji, tím je to zajímavější. Znáš ty jednotlivé stromy, máš tam příběhy, vidíš, jak se tady ten malý smrček 20 let snaží přežít, a pak přijde turista a vykopne ho. Tak si říkám, tak aspoň ho uříznu, podívám se, jak je starý. Je to pořád plné příběhů.

Přestože si Vás vůbec nedovedu představit, že půjdete do důchodu, ale roky plynou. Blíží se čas, kdy to přijde. Dost často vzpomínám na

diskuze s Vaším spolupracovníkem a myslím i kamarádem Franzem Leiblem, bývalým ředitelem národního parku Bavorský les, který asi před třemi roky odešel do důchodu. V jakém stavu byste rád tuto organizaci s klidným srdcem někomu předal?

Tak k tomuto stavu já směřuji pořád a vlastně se snažím každý rok to mít tak, že je to předatelné okamžitě. A teď zrovna v současné době je organizace podle mě ve velmi dobrém stavu, pokud jde o finance, i v tom, jak je můžeme využít. Jsme ve velmi dobrém stavu ve vztahu s regionem. Ano, jsou pochopitelně naši kritici, kteří mají výhrady k naší činnosti, ale přesto si myslím, že většinově je tady klid a mír a takové porozumění, že se snažíme dělat jen ty věci, které nám přísluší. A pochopitelně i z hlediska plnění dlouhodobého cíle, kdy každý rok přidáváme nějaké hektary, respektive nějaká procenta do hlavního cíle národního parku, to znamená do divočiny. To považuji za skvělou věc, která se zdála před lety nepředstavitelná a dneska běží vlastně automaticky. Takže já to mám tak, že si myslím, že to můžu kdykoliv předat a budu mít klid, budu spokojený s tím, co jsem udělal.

Děkuji za rozhovor. Přeji Vám hodně energie do práce, do života, ale také ať svoji energii dokážete předávat lidem kolem sebe. Budu se těšit na další spolupráci.

Díky. Já taky.

Mgr. Pavel Hubený

- vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, obor ekonomická a regionální geografie,
- po ukončení studia nastoupil v roce 1986 na Krajském národním výboru Plzeň do odboru oblastního plánování,
- od roku 1988 pracoval na CHKO Šumava v Sušici,
- od roku 1990 působil na Okresním úřadě v Klatovech na referátu životního prostředí,
- od roku 1992 na Správě CHKO Šumava (od 1993 jako vedoucí CHKO),
- od roku 2014 je ředitelem Správy NP Šumava, která zároveň spravuje území CHKO Šumava,
- v roce 2017 obdržel bavorskou státní medaili za mimořádný přínos pro životní prostředí,
- v roce 2025 obdržel druhou bavorskou státní medaili, tentokrát za mimořádný přínos pro mezinárodní spolupráci v rámci EU.